

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/197/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2317201557
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 09. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2019:2317201557.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Terézie Mecelovej v právnej veci žalobcov: 1/ C. G., nar. XX. M. XXXX, bytom E. L. E., L. XXX, 2/ X. G., nar. XX. V. XXXX, bytom E. L. E., L. XXX, zastúpených: Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s.r.o., Trnava, Hlavná 31, IČO: 36 865 281, proti žalovaným: 1/ S. D., nar. XX. S. XXXX, bytom E. Z., Z. V. XXXX/XX, 2/ Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s., Bratislava, Dostojevského rad 4, IČO: 00 151 700, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobcov 1/, 2/ proti rozsudku Okresného súdu Galanta z 29. marca 2018 č. k. 26C/9/2017-174 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie r u š í a vec vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol, žalovanej 1/ náhradu trov konania nepriznal a žalovanej 2/ priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 13 ods. 1 až 3, § 15, § 16 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov). Vecne dôvodil, že dňa 12.8.2014 v čase o 20.12 hod. na ceste č. 1/51 medzi obcami Telince a Vráble došlo k dopravnej nehode osobného motorového vozidla ev. č. GA 313 BN, kedy vodička T. P. jazdiaca rýchlosťou vozidla 116 km/h +- 10% na ceste s maximálne dovolenou rýchlosťou 90 km/h po prejazde pravotočivej zákruty na priamom úseku vozovky za zákrutou natočila pri súčasnom brzdení riadenie vozidla doprava, čím došlo k porušeniu ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Vozidlo vybavené pneumatikami so zimným dezénom (v lete) sa na mokrom povrchu vozovky dostalo do bočného šmyku a vyšlo vpravo mimo cestu, kde narazilo do pevnej prekážky (dopravná značka), priekopy a následne do porastu stromovky. C. G., ktorý sedel na mieste spolujazdca na zadnom sedadle motorového vozidla v dôsledku dopravnej nehody utrpel smrteľné zranenia, ktorým na mieste nehody podľahol. Žalobcovia 1/, 2/ boli rodičmi nebohého C. G. a smrť syna predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život. Žalobcovia mali s nebohým synom od detstva blízky vzťah a do dňa jeho smrti žili všetci v spoločnej domácnosti. V zmysle § 215 ods. 1 písm. d/, ods. 4 TP (zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok) s poukazom na § 9 ods. 1 písm. d/ TP bolo dňa 15.5.2015 OO PZ Nitra, Odborom kriminálnej polície vydané uznesenie o zastavení trestného stíhania ČVS: ORP-1248/1-VYS-NR-14 Ben, vo veci prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a/ TZ (zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon). Napriek tomu, že zavinenie dopravnej nehody bolo jednoznačne preukázané tým, že vodička motorového vozidla T. P. svojím konaním porušila dôležitú povinnosť uloženú jej v zmysle ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, trestné stíhanie vo veci bolo neprípustné z dôvodu úmrtia vodičky na mieste dopravnej nehody. Držiteľom (prevádzateľom) motorového vozidla ev. č. GA 313 BH bola v čase dopravnej nehody žalovaná 1/, ktorá mala uzavretú poisťnú zmluvu o zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel so žalovanou 2/. Súd prvej inštancie konštatoval, že pasívna vecná legitímácia žalovanej 2/ je priamo viazaná na existencii pasívnej vecnej legitímácie žalovanej 1/ v predmetnom konaní. Na

rozdiel od objektívnej zodpovednosti podľa § 13 O. z., zodpovednosť za škodu podľa ustanovenia § 420 a nasl. O. z. je subjektívnou zodpovednosťou, pri ktorej sa vyžaduje zavinenie. Žalobcovia neuviedli a ani nepreukázali existenciu zavinenia žalovanej 1/ ako základného hmotnoprávneho predpokladu pre priznanie nároku z ochrany osobnosti. Platná a účinná legislatíva Slovenskej republiky nepozná žalobcami použitý pojem „objektívna zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv“. Vzhľadom na absenciu zavinenia žalovanej 1/ bola žaloba voči nej nedôvodná v plnom rozsahu, preto ju súd prvej inštancie zamietol. Pokiaľ šlo o žalovanú 2/, taktiež žalobu nepovažoval za dôvodnú a to pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie s poukazom na § 4, § 15 ods. 1 ZoPZP (zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Súd prvej inštancie konštatoval, že povinné zmluvné poistenie nekryje nemajetkovú ujmu. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31.3.2016 sp. zn. 3 Cdo 301/2012. Žalobu zamietol preto aj voči žalovanej 2/. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších právnych predpisov). Žalovaným 1/, 2/ vznikol nárok na náhradu trov konania voči žalobcom v konaní neúspešným. Vzhľadom k tomu, že len žalovaná 2/ si náhradu trov konania uplatnila, súd prvej inštancie jej ju priznal v plnom rozsahu.

2. Proti tomuto rozsudku podali včas odvolanie žalobcovia 1/, 2/, navrhujúc jeho zrušenie a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alternatívne navrhli zmenu vyhovením žalobe. Odvolanie odôvodnili nesprávnym právnym posúdením veci. Názor súdu prvej inštancie, podľa ktorého je žaloba voči žalovanej 1/ nedôvodná v plnom rozsahu pre absenciu zavinenia žalovanej 1/ ako základného hmotnoprávneho predpokladu pre priznanie nároku z ochrany osobnosti, považujú za neprávny. Predpokladom vzniku zodpovednosti podľa § 427 O. z. je udalosť vyvolaná osobitnou povahou prevádzky dopravného prostriedku, vznik škody a príčinná súvislosť medzi nimi. V posudzovanom prípade ide jednoznačne o okolnosť, ktorá súvisela s riadením prevádzky, pričom táto je v príčinnej súvislosti so zásahom objektívne spôsobilým vyvolať nemajetkovú ujmu. Za smrť nebohého syna žalobcov zodpovedá aj žalovaná 1/, ako prevádzateľ motorového vozidla, ktorým bola spôsobená dopravná nehoda. Je bez významu, či žalovaná 1/ bola alebo nebola vlastným priamym fyzickým pôvodcom zásahu, teda, či sa dopustila zavineného konania, v dôsledku ktorého došlo k úmrtiu syna žalobcov. Objektívne možno totiž vyvodiť, že k smrti syna žalobcov došlo v dôsledku prevádzky motorového vozidla (fyzikálne vlastnosti idúceho vozidla a náraz spôsobili smrť), čím došlo k neoprávnenému zásahu do práva žalobcov na súkromný a rodinný život. Za škodu (zásah do osobnostných práv) spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zodpovedá (aj) vodič motorového vozidla, ktorú tento spôsobil pri tej istej škodnej udalosti v zmysle ust. § 420 O. z. Tým však nie je vylúčená zodpovednosť prevádzateľa tohto dopravného prostriedku a jeho zodpovednosť neovplyvňuje ani fakt, že samotná vodička pri dopravnej nehode zahynula. Náhradu škody na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ ZoPZP je potrebné vykladať eurokonformne, a to tak, že tento pojem zahŕňa i nemajetkovú ujmu. Žalobcovia ako pozostalí po obeti dopravnej nehody majú priamy nárok na náhradu nemajetkovej ujmy od poisťovateľa bez ohľadu na to, že sám poistený (žalovaná 1/), resp. poisťovateľ (žalovaná 2/) dopravnú nehodu nezapríčinili. Žalobcovia 1/ a 2/ sa nestotožnili ani s názorom súdu prvej inštancie o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej 2/. Podľa Súdneho dvora EÚ označenie ujmy na zdraví zahŕňa v sebe všetky druhy škôd bez ohľadu na to, či ide o ujmu majetkovú alebo nemajetkovú. Vnútroštátne orgány aplikácie práva sa majú vždy usilovať o eurokonformný výklad vnútroštátneho práva, teda výklad v súlade s komunitárnym právom, aby sa tak zabezpečil „reálny účinok“ smernice bez ohľadu na to, či ustanovenia použité pri výklade majú alebo nemajú priamy účinok. Poukázali na rozhodnutia Súdneho dvora EÚ a to na rozsudok zo dňa 14.9.2000 vo veci C-348/98 a uznesenie zo dňa 24.7.2003 vo veci C-166/02. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31.3.2016 sp. zn. 3 Cdo 301/2012 nie je možné aplikovať v tomto prípade, keďže nepredstavuje ustálenú súdnu prax. Náhrada nemajetkovej ujmy spadá do rozsahu krytia povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravného prostriedku, preto je žalovaná 2/ pasívne vecne legitimovaná a vznikla jej povinnosť uhradiť škodu žalobcom. Uvedený právny názor opakovane vyslovil aj Ústavný súd Slovenskej republiky. Vo svojom rozhodnutí zo dňa 16.10.2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016 ústavný súd jednoznačne konštatuje, že náhrada nemajetkovej ujmy je krytá povinným zmluvným poistením, pretože je daná udržateľnosť extenzívneho výkladu pojmu škoda na zdraví, ktorá v zmysle § 11 a nasl. O. z. kryje aj náhradu nemajetkovej ujmy. Takýto postoj súvisí predovšetkým s dôsledným a nevyhnutným rešpektovaním záverov Súdneho dvora EÚ prezentovaných v rozsudku Haasová (C-22/12).

3. Žalovaná 1/ sa k odvolaniu žalobcov nevyjadřila.

4. Žalovaná 2/ navrhla rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí zo dňa 16.10.2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016 nevyslovil a ani nebol oprávnený vysloviť právny názor na otázku, či nepriamy účinok smernice, resp. „eurokonformný výklad“ je v rozpore so zásadou *contra legem* alebo nie. Ústavný súd nehodnotil a ani nemohol hodnotiť právny názor, nemá oprávnenie a zjavne ani ambíciu posudzovať, resp. zjednocovať názory všeobecných súdov, to môže jedine Najvyšší súd Slovenskej republiky. K problematike škody podľa ZoPZP vyslovil právny názor Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutiach sp. zn. 4 Cdo 168/2009, 4 Cdo 139/2011, 3 Cdo 301/2012, 7 Cdo 301/2012, a v rozhodnutiach (vydaných po rozhodnutí III. ÚS 666/2016) sp. zn. 7 Cdo 80/2014, 8 Cdo 219/2016. Túto judikatúru považuje žalovaná 2/ za ustálenú (nemajetková ujma nie je krytá z povinného zmluvného poistenia). Podľa platnej právnej úpravy možno nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv usmrtením blízkej osoby uplatňovať len mimo rámca inštitútu zodpovednosti za škodu, t. j. podľa § 11 a nasl. O. z. Nazeranie na problematiku nemajetkovej ujmy a jej výkladu v zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 M Cdo 1/2016 je nesprávne. Najvyšší súd SR v ňom odkazuje na rozhodnutie ústavného súdu, ktorý však sám vyslovil, že nemá ambíciu vykonať jediný správny výklad tohto sporného pojmu. Eurokonformný výklad má svoje limity a jedným zo zásadných obmedzení je princíp právnej istoty. Uvedená otázka nie je jednoznačne videná ani sudcami ústavného súdu, keď dvaja sudcovia zaujali odlišné stanoviská. Ďalej žalovaná 2/ uviedla, že zotráva na vznesenej námietke premlčania, podľa jej názoru premlčacia doba uplynula (§ 106 ods. 1 O. z. - subjektívna dvojročná premlčacia doba).

5. Odvolací súd podľa § 34 CSP po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenými osobami (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a *contrario*) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov 1/, 2/ je dôvodné.

6. Predmetom konania v danej veci po čiastočnom späťvzatí žaloby v časti náhrady škody v sume 160 eur (o zastavení ktorého v časti bolo rozhodnuté samostatným uznesením z 18.1.2018 č. k. 26C/9/2017-155), je zaplatenie nemajetkovej ujmy v sume 50.000 eur pre každého zo žalobcov.

7. V prejednávanej veci súd prvej inštancie založil svoju právnu argumentáciu na konštatovaní nepreukázania zavinenia žalovanej 1/ posudzujúc jej zodpovednosť za škodu v zmysle § 420 O. z. a vo vzťahu k žalovanej 2/ žalobu zamietol pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie, pretože podľa názoru súdu prvej inštancie povinné zmluvné poistenie nekryje náhradu nemajetkovej ujmy.

8. Zo spisu je zrejmé, že v dôsledku dopravnej nehody dňa XX.X.XXXX zomrel syn žalobcov 1/ a 2/, ako spolujazdec v motorovom vozidle ev. č. GA 313 BN (ďalej aj „motorové vozidlo“), ktoré riadila nebohá vodička T. P.. Skutočnosť, že vodička predmetnú nehodu spôsobila nebolo sporné (jazdila v lete na pneumatikách so zimným dezénom rýchlosťou 116 km/h +/- 10% na ceste s maximálne dovolenou rýchlosťou 90 km/h a po prejazde pravotočivej zákruty na priamom úseku vozovky za zákrutou natočila pri súčasnom brzdení riadenie vozidla doprava, čím došlo k porušeniu ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Držiteľom (prevádzateľom) motorového vozidla bola v čase dopravnej nehody žalovaná 1/, ktorá mala uzavretú poisťnú zmluvu o zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel so žalovanou 2/.

9. Ak medzi fyzickými osobami existujú určité sociálne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich (usmrtenie v dôsledku dopravnej nehody) dôjsť k neoprávnenému zásahu do práva na súkromie blízkych osôb (citová ujmy vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby). Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, tak zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti (porov. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo 265/2009, sp. zn. 4Cdo 168/2009, sp. zn. 1Cdo 77/2009, sp. zn. 2Cdo 194/2011, sp. zn. 3Cdo 228/2012).

10. Zodpovednosť vodiča motorového vozidla ako priameho pôvodcu za zásah do osobnosti fyzickej osoby nemožno považovať za výlučnú. Pokiaľ bol neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby spôsobený niekým, koho použila na realizáciu svojej činnosti právnická osoba, znáša táto právnická osoba v súlade s analogickým (§ 853 O. z.) použitím § 420 ods. 2 O. z. zodpovednosť za zásah do osobnostných práv bezprostredne spôsobený fyzickou osobou, konajúcou v rámci výkonu činností, ktorými bola poverená právnickou osobou. Rovnako tak nemožno pri vymedzení subjektu zodpovedného za zásah do osobnostných práv, ktorý bol spôsobený prevádzkou dopravných prostriedkov, vylúčiť ani analogické použitie ustanovenia § 427 O. z. Tak ako podľa okolností daného prípadu zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou dopravného prostriedku prevádzkovateľ vozidla poškodenému, zodpovedá tento prevádzkovateľ aj za nemajetkovú ujmu spôsobenú na chránených osobnostných právach fyzickej osobe (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 228/2012). Ak k zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby dôjde prevádzkou dopravného prostriedku podľa § 427 OZ, pôjde o osobitnú skupinu zásahov do osobnostných práv a z tohto hľadiska by bolo potrebné vychádzať z toho, že za nemajetkovú ujmu spôsobenú fyzickej osobe prevádzkou dopravného prostriedku nutne zodpovedá aj prevádzkovateľ. Nemá podstatný význam, či prevádzkovateľ vozidla bol, či nebol vlastným priamym fyzickým pôvodcom zásahu, t. j. pôvodcom mechanizmu, ktorým bol zásah proti osobnostnej sfére spôsobený fyzickej osobe (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 814/2003) /porov. Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I., II. § 1 ? 880. Komentár. Praha: C. H. Beck, s. 1429 - 1436/.

11. Hoci súd prvej inštancie konštatoval, že držiteľom (prevádzateľom) motorového vozidla v čase dopravnej nehody bola žalovaná 1/ (žalobcovia v žalobe poukázali na túto skutočnosť, rovnako ako aj na znenie § 427 O. z.), žiadnym spôsobom sa nevyšporiadal s objektívnou zodpovednosťou žalovanej 1/ ako prevádzateľa motorového vozidla, pre ktorú postačuje, že ku škode, nemajetkovej ujme došlo v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla (bez ohľadu na zavinenie).

12. Vo všeobecnosti sa za prevádzkovateľa (§ 427 O. z.) považuje subjekt, ktorý má právnu a faktickú možnosť disponovať daným dopravným prostriedkom. Spravidla je ním predovšetkým vlastník vozidla. Skutočnosť, že prevádzateľ nemá vo faktickej moci vozidlo napr. z dôvodu jeho prenájmu, ešte nevyklučuje jeho zodpovednosť ako prevádzkovateľa, pretože tá je podmienená alternatívne, buď právnym panstvom nad motorovým vozidlom, alebo faktickou možnosťou ním disponovať podľa § 3 ods. 1 ZoPZP (porov. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 16.10.2018 sp. zn. III. ÚS 395/2018).

13. Zákon (§ 220 CSP) venuje zvýšenú pozornosť odôvodneniu súdneho rozhodnutia, normovaním obsahových náležitostí. Ide o návod čo má odôvodnenie rozsudku obsahovať, keďže má význam z hľadiska prostriedku kontroly správnosti rozhodnutia, a to zo strany účastníkov konania, ako i vyššieho súdu, ktorý ho bude preskúmať, ale aj zo strany verejnosti.

14. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb.), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obrany proti takémuto uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie ustanovenia § 220 ods. 2 CSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku mal uviesť súd podstatný obsah prednesov, stručne a výstižne vyložiť, ktoré skutočnosti mal preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval a posúdiť zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. V odôvodnení rozhodnutia má súd náležite vysvetliť, ako sa vyšporiadal s rozhodujúcimi a zistenými skutočnosťami a na akom základe prijal právne závery. Preto ak je rozhodnutie súdu prvej inštancie nepreskúmateľné, lebo neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov, na základe ktorých súd rozhodol, prichádza do úvahy iba zrušenie rozhodnutia a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 226/03).

15. Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijalo stanovisko (Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov č. 1/2016), podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania, avšak výnimočne ak písomné vyhotovenie

rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladala prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (odňatie možnosti konať pred súdom).

16. Odvolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie nezodpovedá vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia, keď postráda argumentačný základ ohľadom objektívnej zodpovednosti žalovanej 1/ v zmysle § 427 O. z.

17. Žalobcovia odôvodňovali odvolanie i nesprávnym právnym posúdením veci súdom prvej inštancie v otázke vecnej pasívnej legitímácie žalovanej 2/.

18. Je potrebné uviesť, že škodu pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení, je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2017 sp. zn. 6 M Cdo 1/2016, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2018 pod č. R 61/2018). Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že pri výklade pojmu škoda pre účely ZoPZP treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie „utrpenie ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú (uvedené už odznelo v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 230/2017).

19. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávané Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikatórne prekonané), ako i rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia Najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu najvyššieho súdu ČSR a vo výbere rozhodnutí a stanovísk najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. (porov. R 71/2018).

20. S poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 230/2017, právny názor vyjadrený v judikáte R 61/2018 je potrebné aplikovať aj na daný prípad (i keď rozhodnutie NS SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016 nebolo ešte v čase rozhodovania súdu prvej inštancie publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky). Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach (sp. zn. 8 MCdo 4/2014, 3 Cdo 233/2015, 3 Cdo 223/2016) vyjadril právny názor, podľa ktorého judikatúrou nanovo, prípadne inak formulovaný právny názor sa aplikuje aj do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu, iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti. Súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. Nový právny názor je vzhľadom na to potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Tým sa prípustné retrospektívne pôsobenie zmeny judikatúry líši od neprípustného retroaktívneho pôsobenia právnych noriem (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 230/2017, ktorý poukázal i na to, že rozhodnutie sp. zn. 3 Cdo 301/2012, bolo zrušené na základe nálezu ÚS SR z 5. decembra 2018 sp. zn. II. ÚS 695/2017 a vec

vrátená dovolaciemu súdu na ďalšie konanie, pričom z jeho odôvodnenia vyplýva správnosť záverov prijatých v R 61/2018).

21. V tejto súvislosti možno poukázať na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie, Hassová, C-22/12 vo veci výkladu prvej, druhej a tretej motorovej smernice (smernica Rady 72/166/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, smernica Rady 84/5/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES, smernica Rady 90/232/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel), ktoré je potrebné podľa Súdneho dvora Európskej únie vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Keďže je zrejmé, že slovenské právo priznáva možnosť uplatniť voči prevádzkovateľovi právo na náhradu nemajetkovej ujmy na základe ustanovení upravujúcich ochranu osobnosti (§ 13 ods. 2 a 3), bude v rámci povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla poisťovateľ povinný nahradiť za prevádzkovateľa aj takúto ujmu (porov. Števec, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I., II. § 1 ? 880. Komentár. Praha: C. H. Beck, s. 1429 - 1436).

22. K rozsudkom (týkajúcim sa pasívnej legitímácie poisťovní), ktoré žalovaná 2/ označila vo svojom vyjadrení o odvolaní, odvolací súd dodáva, že tieto nemožno považovať za ustálenú súdnu prax, a to vzhľadom na vyššie uvedené publikované rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

23. Z vyššie uvedeného vyplýva, že súd prvej inštancie nesprávne právne vec posúdil, keď konštatoval, že nie je daná pasívna vecná legitímácia žalovanej 2/.

24. K námietke premlčania je potrebné uviesť, že pri nároku na náhradu nemajetkovej ujmy má sa súd riadiť ust. § 101 O. z. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv (porov. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 100/2009, 5 Cdo 278/2007, 5 Cdo 265/2009).

25. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

26. Povinnosťou súdu prvej inštancie v ďalšom konaní, bude v intenciách záverov odvolacieho súdu posúdiť právny nárok žalobcov v súlade s relevantnou a účinnou právnou úpravou, z hľadiska okruhu všetkých rozhodujúcich skutočností, určovaných hypotézou dotknutých hmotnoprávných noriem (najmä s ohľadom na § 427 O. z. a pokiaľ ide o žalovanú 2/ s ohľadom na publikované rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, R 61/2018).

27. Pri písomnom vyhotovení súdneho rozhodnutia bude súd prvej inštancie, postupovať v súlade s ustanoveniami CSP a preskúmateľným spôsobom vyjadri skutkové zistenia a právne závery, na základe ktorých vec posúdil a rozhodol. Svoj právny záver odôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy a stranám sporu, dá odpoveď na podstatné a relevantné argumenty, aby riešenie konkrétneho právneho problému bolo jasné a zreteľne dané (rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II.ÚS 193/06, III.ÚS 198/07).

28. Podľa § 396 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci. Pokiaľ ide o trovy konania, odvolací súd dáva do pozornosti súdu prvej inštancie, že v danom prípade bude potrebné okrem § 255 CSP aplikovať i § 256 ods. 1 CSP (konanie bolo v časti zastavené), pričom súd o nároku rozhoduje aj bez návrhu (strana sporu si trovy konania uplatniť nemusí) s prihliadnutím na záver vyslovený v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2018 sp. zn. 7 Cdo 14/2018 (ak si strana náhradu trov konania neuplatní, ani jej podľa obsahu spisu v konaní žiadne nevznikli, je v

súlade s čl. 17 základných princípov CSP, zakotvujúcim procesnú ekonómiu, rozhodnúť priamo tak, že sa jej nárok na náhradu trov konania nepriznáva).

29. Uznesenie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

30. Písomné vyhotovenie uznesenia vypracovala JUDr. Terézia Mecelová (sudca spravodajca).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.